

Oslo, 23.07.2021

Til Arbeids- og sosialdepartementet

Høring – forslag til endringer i forskrift om arbeid som utføres i arbeidstakers hjem

Viser til Arbeids- og sosialdepartementets brev av 22. april 2021 angående ovennevnte. IKT Bransjens Fagforening organiserer ansatte innen IKT bedrifter i hele landet, og har 2300 medlemmer. Våre medlemmer jobber i bedrifter som i stor grad har praktisert ulike ordninger for sporadisk fjernarbeid i over 20 år, og enkelte ordninger med permanent arbeid fra arbeidstakers hjem. Vi representerer både arbeidstakere med høy grad av autonomi i arbeidshverdagen samt arbeidstakere som arbeider skift og i turnusarbeid med styrt arbeidstid. Dette høringssvaret er utarbeidet på bakgrunn av innspill som er kommet i et av fagforeningens medlemsmøter samt innspill fra tillitsvalgte og så endelig vedtatt av styret.

IKT Bransjens Fagforening representerer arbeidstakere med lang erfaring med fjernarbeid. Våre tillitsvalgte har gjennom partsarbeidet i bedriftene opplevd stor usikkerhet rundt regelverket ifb. med myndighetspålagt hjemmekontor gjennom 2020, og ikke minst usikkerhet rundt § 1 i forskriften sett i lys av enkelte bedrifters kunngjøringer av at man ser for seg utstrakt bruk av hjemmekontor, også etter at myndighetenes pålegg blir løftet. Tidligere har man vurdert de ulike ordningene for sporadisk hjemmekontor til ikke å være dekket av forskriften og dermed ikke til å kreve særskilt avtale med unntak fra arbeidsmiljøloven. I våre bedrifter omtales fjernarbeid som hjemmekontor selv om det ikke er en fast eller avtalt ordning.

Med erfaringene som våre medlemmer har gjort seg gjennom 2020 har det blitt klart at det er viktig å sikre følgende for alle arbeidstakere:

Alle arbeidstakere skal ha rett til et fysisk arbeidsmiljø som tilfredsstillende kravene satt i arbeidsmiljøloven - Dette betyr at bedriftene må ha en tilfredsstillende arbeidsplass å tilby arbeidstakere. Det må være tilstrekkelig med arbeidsstasjoner på arbeidsstedet om alle skulle ønske å utføre arbeid fra arbeidsstedet. Alt arbeid utenfor arbeidsstedet må være frivillig og den ansatte må alltid ha muligheten til å komme til arbeidsplassen for å utføre arbeidet.

IKT Bransjens Fagforening advarer om at enkelte bedrifter planlegger fremtidig kontorareal på et nivå hvor dette kravet tvilsomt vil kunne møtes. Der hvor arbeidstakere blir pålagt av arbeidsgiver å utføre arbeid fra hjemmet mener vi at arbeidsgiver også skal pålegges å stille nødvendig utstyr til disposisjon. Dette bør kunne reguleres på en slik måte at det ikke virker begrensende for partenes mulighet til å avtale det konkrete behovet, eller gripe inn i arbeidsgivers vurdering og organisering av virksomheten.

De tillitsvalgtes rolle i utarbeidelsen av ulike ordninger bør styrkes utover bestemmelsene i forskriftens §§ 4 og 5. IKT Bransjens Fagforening mener derfor det bør være et regelkrav om drøfting av ulike ordninger med de ansattes representanter for å kunne etablere hjemmekontorordning. I tillegg til de punkter som fremgår av forskriftens § 2, mener vi det også må drøftes hvordan

arbeidsgiver vil utøve ledelse og hvilke forventninger det er til rapportering. Eventuelle kontrolltiltak som følge av fjernarbeid må redegjøres for spesielt. Som departementet også er opptatt av har den teknologiske utviklingen gjort det enklere for arbeidsgivere å føre tilsyn med arbeidstiden, den samme teknologiske utviklingen har gjort det enklere for arbeidsgiver og systematisk overvåke den ansatte, uten at den ansatte nødvendigvis har mulighet for å avdekke dette. Slik overvåking vil selvfølgelig være i strid med arbeidsmiljølovens bestemmelser. Da vi mener at risikoen for at slik overvåking kan finne sted er betydelig, mener vi dette spesielt bør håndteres som en del av drøftelsene med de tillitsvalgte i forkant.

I det understående vil vi kommentere enkelte kapitler spesielt.

1 Innledning

IKT Bransjens Fagforening støtter at departementet nå har igangsatt et kartleggingsarbeid og krever at arbeidslivets parter blir involvert i det videre arbeidet. Klargjøringene som har kommet gjennom 2020 er i stor grad dekkende for det umiddelbare behovet som oppsto, og ved å endre forskriften vil reguleringen kunne være tilfredsstillende i perioden som kreves for å bedre skaffe seg et kunnskapsgrunnlag for ytterligere endringer.

2 Bakgrunn

Vår erfaring stemmer med departementets beskrivelse av at gjeldende forskrift i hovedsak har vært dekkende for de faste hjemmekontorordninger som har blitt etablert for våre medlemmer. Slike avtaler er som regel blitt inngått som følge av endret lokalisering av bedrifter, eller som et tilretteleggingstiltak for å muliggjøre at medlemmer med behov for slik tilrettelegging skal kunne stå i arbeid.

Behovet for klargjøring og endringer gjelder arbeidssituasjoner som ikke åpenbart er en fast hjemmekontorordning, en arbeidssituasjon som nettopp er den arbeidssituasjonen våre medlemmer sier de kommer til å stå i fremover, en arbeidshverdag som kombinerer bruk av kontorstedet og arbeid utenfor avtalt arbeidssted.

3 Kunnskap om hjemmearbeid

Våre medlemmer sier de ønsker å arbeide oftere fra andre steder enn kontorstedet også etter at myndighetspålagt hjemmekontor blir avviklet. De fleste omtaler en arbeidssituasjon som i stor grad må anses som sporadisk og tilfeldig, men med et visst omfang. Vi tror ikke det vil bli en økning av arbeidstakere som ønsker seg hjemmekontor som en fast ordning, men at det i større grad vil være snakk om en kombinasjon av hjemmekontor og arbeid fra arbeidsstedet. Erfaringene med myndighetspålagt hjemmekontor har tydeliggjort betydningen av å møte kolleger i det daglige og hvor viktig det sosiale samspillet på en arbeidsplass er. For medlemmer som sier de ønsker en kombinert arbeidssituasjon trekkes det sosiale ved arbeidsmiljøet frem som den viktigste årsaken til at man ønsker å arbeide fra kontoret.

4 Forskrift om arbeid i arbeidstakers hjem – vurdering av endringsbehov

4.1 Innledning

IKT Bransjens Fagforening støtter som tidligere nevnt at departementet varsler en todelt prosess hvor det i første omgang foreslås endringer som bør innføres omgående og så en mer omfattende gjennomgang etter at kartleggingen har utvidet kunnskapsgrunnlaget. IKT Bransjens Fagforening sine medlemmer har en arbeidssituasjon som beskrives som den tradisjonelle «hjemmekontorsituasjonen».

4.2 Forskriftens virkeområde

Også for IKT Bransjens Fagforenings tillitsvalgte har diskusjonene rundt gjeldende regelverk handlet om forskriftens virkeområde, og vi støtter derfor behovet for klargjøringer av denne. Vår erfaring er

som departementet beskriver at forskriften ikke har vært aktualisert i de tilfeller hvor man har ordninger hvor den ansatte selv i stor grad kan velge hvor hen ønsker å utføre arbeidet fra. Så har det vært noe uenighet om arbeidsmiljøloven gjelder for alt arbeid som utføres som ikke er dekket av forskriften. IKT Bransjens Fagforening er tilfreds med departementets klargjøring av at så er tilfelle. I kommentarene til hvordan en justert bestemmelse skal forstås fremover, gjør imidlertid departementet det klart at de eksisterende og planlagte ordningene som våre medlemmer møter, vil være dekket av forskriften, og at det som følge må inngås en særskilt avtale etter forskriften. IKT Bransjens Fagforening mener departementets forslag til endring i virkeområde, sammen med klargjøringen av hvordan bestemmelsen skal forstås er dekkende.

4.3 Bestemmelse om skriftlig avtale

Vi mener det burde være adgang til å inngå kollektive avtaler med tillitsvalgte, for ordninger som er mer sporadiske enn faste, som et alternativ til individuelle avtaler. De kollektive avtalene må regulere det samme som kravene i forskriftens § 2. Som et minimum må det legges til et krav om at eventuelle ordninger om fjernarbeid skal være drøftet med de tillitsvalgte.

Til departementets forslag om nytt tredjeledd i § 2 støtter vi behovet for unntaksregelen, men vi mener at det ikke er tilstrekkelig kun å pålegge arbeidsgiver å drøfte informasjonen med de tillitsvalgte før den gis. Det bør pålegges arbeidsgivere å drøfte selve gjennomføringen av pålegget/føringen fra myndigheter før iverksettelse. Vi mener derfor at departementet må endre forslaget på dette punktet.

4.4 Arbeidsmiljø

Spørsmål om arbeidsgivers ansvar for å sørge nødvendig utstyr til å utføre arbeid fra hjemmekontor, har vært et av de hyppigst stilte spørsmålene til våre tillitsvalgte i perioden vi nå har vært gjennom. IKT Bransjens Fagforening er av den oppfatning at dette må tydeliggjøres i forskriften. Det er ikke dekkende at forskriftens § 2 stiller krav til å avtale «eiendomsrett, drift og vedlikehold av utstyr». Vi har tidligere påpekt at retten til et fullt ut forsvarlig arbeidsmiljø må gjelde i de tilfeller hvor hjemmekontoret er pålagt av arbeidsgiver, men vi anerkjenner at arbeidsgivere ikke kan holdes ansvarlig for forhold som skulle kreve adgang til arbeidstakers hjem.

IKT Bransjens Fagforening støtter forslaget om tydeliggjøring av ansvaret arbeidsgiver har for det psykososiale arbeidsmiljøet med det foreslåtte tillegg til forskriftens § 3 Arbeidsmiljø.

4.5 Arbeidstid

IKT Bransjens Fagforening sitt syn er at det ikke er behov for forskriftens særregler om arbeidstid. Tvert om mener vi at ved en utvikling hvor skillet mellom arbeid og fritid blir mer utydelige, i form av at arbeid også skjer i arbeidstakers hjem, mener vi det må stilles de samme krav til arbeidstid uavhengig av hvor det arbeides fra.

Med vennlig hilsen

Esben Smistad

Leder

IKT Bransjens Fagforening